

اروپا و چالش حمایت مالی از اوکراین

پول اوکراین در حال اتمام است؛ حل این مشکل یک اولویت استراتژیک برای اروپاست. از سال ۲۰۲۲، متحدان کی‌یف و مسکو همزمان با نبرد در میدان جنگ، درگیر یک رویارویی اقتصادی نیز شده‌اند: یک طرف می‌کوشد اوکراین را از نظر مالی سرپا نگه دارد و طرف دیگر تلاش می‌کند آن را ورشکسته کند. این کشمکش اکنون وارد مرحله حساسی شده است، زیرا روسیه به دنبال بهره‌برداری از عقب‌نشینی آمریکا و تردیدهای اروپاست.

صندوق بین‌المللی پول (IMF) برآورد می‌کند که اوکراین تا پایان سال ۲۰۲۷ به حداقل ۶۵ میلیارد دلار کمک مالی خارجی نیاز دارد؛ این در حالی است که تعهدات فعلی تنها بخش کوچکی از این مبلغ را پوشش می‌دهد. این مسئله عمدتاً ناشی از آن است که ایالات متحده، که زمانی بزرگترین منبع کمک به اوکراین بود، از زمان روی کار آمدن دونالد ترامپ، کمک‌های خود را تقریباً به صفر رسانده است. صندوق بین‌المللی پول و اوکراین در حال مذاکره برای یک بسته نجات چهارساله جدید به ارزش ۸ میلیارد دلار هستند، اما این مبلغ حتی برای نیازهای سال آینده این کشور نیز بسیار ناچیز است.

به همین دلیل، دارایی‌های حاکمیتی روسیه اهمیتی حیاتی پیدا کرده‌اند. در آغاز تهاجم، کشورهای گروه ۷ حدود ۳۰۰ تا ۳۳۰ میلیارد دلار از دارایی‌های روسیه را مسدود کردند. بیش از ۲۰۰ میلیارد دلار از این دارایی‌ها در «یوروکلیر» (Euroclear)، یک نهاد مالی مستقر در بلژیک، نگهداری می‌شود. اروپا در سال ۲۰۲۴ انتقال حدود ۶ میلیارد دلار از این سودهای بادآورده را به اوکراین آغاز کرد. گروه ۷ همچنین یک وام ۵۰ میلیارد دلاری دیگر بر اساس ارزش آتی این سودها طراحی کرد.

با این حال، با طولانی شدن جنگ، صورت‌حساب اوکراین مدام سنگین‌تر می‌شود. رهبران اروپایی اکنون به دنبال راهی برای آزادسازی اصل دارایی‌های موجود در یوروکلیر هستند. به نظر می‌رسد پیشنهاد «وام غرامت» بیشترین شانس موفقیت را داشته باشد. در این طرح، کشورهای اتحادیه اروپا به یوروکلیر دستور می‌دهند تا ارزش دارایی‌ها را به حساسی مشترک وام دهد و از آنجا به اوکراین منتقل شود. این وام تنها در صورتی بازپرداخت خواهد شد که روسیه غرامت جنگ را بپردازد. اگر سایر کشورهای که دارایی‌های روسیه را در اختیار دارند (مانند آمریکا، بریتانیا، کانادا و سوئیس) به این طرح بپیوندند، می‌توان ۱۰۰ میلیارد دلار یا بیشتر برای اوکراین فراهم کرد.

این طرح پیچیده با هدف حفظ حقوق مالکیت روسیه (روی کاغذ) و اجتناب از خطرات حقوقی مصادره مستقیم طراحی شده است. با این حال، این طرح بی‌نقص نیست. دارایی‌های یوروکلیر تحت تحریم‌هایی مسدود شده‌اند که باید هر شش ماه یکبار با اجماع تمام ۲۷ عضو اتحادیه اروپا تمدید شوند. اگر تنها یک کشور مخالفت کند، یوروکلیر موظف خواهد بود کل مبلغ را فوراً به روسیه بازگرداند.

بلژیک به عنوان میزبان یوروکلیر، نگران است که اگر روسیه حق بازپس‌گیری دارایی‌ها را در دادگاه برنده شود یا وام لغو گردد، مسئول پرداخت غرامتی سنگین شود. رهبران بلژیک تا زمانی که تضمین‌های قانونی محکمی دریافت نکنند، زیر بار این طرح نمی‌روند. آن‌ها خواهان تضمین‌هایی هستند که اولاً اتحادیه اروپا پول نقد لازم برای بازپرداخت فوری به یوروکلیر را داشته باشد؛ ثانیاً در هزینه‌های حقوقی و جریمه‌های احتمالی شریک شود؛ و ثالثاً، تحریم‌های اتحادیه اروپا از حالت تمدیدشش‌ماهه به یک «انجماد دائمی» (تا زمان پرداخت غرامت توسط روسیه تبدیل شود، رهبران اتحادیه اروپا هنوز فرمولی که تگرانی‌های بلژیک را برطرف کند نیافته‌اند، اما مصمم‌اند تا در جلسه شورای اروپا در ۱۹ دسامبر به راه‌حلی برسند. اگر این طرح موفق شود، کشورهای اروپایی ممکن است وسوسه شوند تا کمک‌های مالی خود به اوکراین را کاهش دهند؛ که این یک خطای بزرگ خواهد بود. ارزش کل دارایی‌های مسدود شده ممکن است ظرف دو سال تمام شود و اروپا را بدون بودجه برای نیازهای بعدی اوکراین بگذارد.

از سال ۲۰۲۲، رهبران غربی و اوکراینی با خوش‌بینی بیش از حد درباره پایان سریع جنگ، مدیریت بحران کوتاه‌مدت را بر برنامه‌ریزی بلندمدت اولویت دادند. روسیه اما چنین توهماتی نداشت. شکست در برنامه‌ریزی برای اوکراین گران تمام شده و اعتماد پوتین به پیروزی نهایی را تقویت کرده است. اکنون زمان آن است که اروپا و اوکراین نشان دهند که فارغ از اقدامات روسیه، نتیجه قطعی این جنگ، وجود یک نیروی نظامی اوکراینی مجهز، آموزش‌دیده و پایدار خواهد بود که مسکو را برای همیشه از دستیابی به اهدافش باز می‌دارد.

محمدحسین لطف‌الهی

خبرنگار بین‌الملل

آخرین روزهای ماه اکتبر، در حالی که اعلام شده بود دونالد ترامپ و ولادیمیر پوتین به زودی در بوداپست پایتخت مجارستان با یکدیگر دیدار خواهند کرد، یک تماس تلفنی میان سرگئی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه و مارکو روبریو، همتای آمریکایی‌اش، در ظاهر همه چیز را تغییر داد. وزارت خزانه‌داری آمریکا در کمتر از ۲۴ ساعت پس از این تماس برای اولین بار از زمان بازگشت ترامپ به قدرت در ژانویه ۲۰۲۵، تحریم‌هایی جدی علیه صنعت نفت روسیه وضع کرد و رئیس‌جمهور ایالات متحده نیز در اتاق بیضی به خبرنگاران گفت که دیگر مایل نیست «در نشستی بپیوندد» شرکت کند.

از نگاه اوکراینی‌ها این یک نقطه عطف بود که می‌توانست نقطه آغاز سختگیری‌های بیشتر علیه مسکو از سوی دولت ترامپ و افزایش حمایت‌های اقتصادی و نظامی از کی‌یف باشد. با این حال، زمان زیادی طول نکشید که این امیدواری به یک ناامیدی بزرگ تبدیل شد.

یک هیئت عالی‌رتبه نظامی از آمریکا به رهبری دنیل دریسکال، وزیر ارتش این کشور روز پنجشنبه ۲۰ نوامبر به کی‌یف سفر کرد تا پیش‌نویس یک طرح صلح جدید برای پایان دادن به جنگ در اوکراین را به مقام‌های ارشد این کشور ارائه کند. هرچند ایالات متحده این طرح را به صورت رسمی منتشر نکرده اما براساس اطلاعات فاش شده از محتوای طرح صلح پیشنهادی ترامپ، این طرح از کی‌یف می‌خواهد از بخش‌هایی از خاک خود چشم‌پوشی کند و بسیاری از شروط مدنظر روسیه برای برقراری صلح را بپذیرد.

اوکراین در ابتدا واکنشی رسمی به طرح پیشنهادی ایالات متحده نشان نداد و صرفاً از «همکاری مقام‌های اوکراینی و آمریکایی بر روی این طرح» خبر داد اما صحبت‌های رئیس‌جمهور اوکراین که یک روز بعد از دریافت طرح مطرح شد، نشان داد که این طرح تا چه اندازه برای اوکراینی‌ها ناخوشایند و آزاردهنده است.

کمی آن سوتر در مسکو نیز هر چند کرملین از شنیده‌شدن مطالبات و پذیرفته شدن شروطش خوشحال است اما تضمینی برای پذیرش این طرح و پایان دادن به جنگ وجود ندارد و تجربه‌های قبلی نشان می‌دهد حتی در صورتی که اوکراین تحت فشار ناگزیر به پذیرش طرح آمریکایی‌ها شود، دست‌کم در کوتاه‌مدت نباید انتظار پیشرفت چشمگیری جز آغاز دوباره مذاکرات مستقیم را داشت و احتمالاً روسیه، در نگاهی بدبینانه به این طرح به چشم پنجره‌ای برای خرید زمان نگاه می‌کند.

چه کسی در پشت پرده این طرح است؟

نسخه رسمی طرح منتشر نشده یا اینکه از سوی مقام‌های آمریکایی به صورت علنی تأیید نشده اما رسانه‌های مختلفی می‌گویند به پیش‌نویس اولیه طرح که به تأیید مقام‌های اوکراینی رسیده دسترسی پیدا کرده و آن را مشاهده کرده‌اند. به نوشته اکسیوس، طرح صلح ۲۸ ماده‌ای ترامپ از کی‌یف می‌خواهد از برخی مناطق در شرق این کشور عقب‌نشینی کرده و مناطق مذکور را به روس‌ها تحویل دهد، تعداد پرسنل نظامی و تجهیزات ارتش خود را محدود کند و برای همیشه از پیوستن به ائتلاف ناتو منصرف شود.

استدلال آمریکایی‌ها این است که به‌رغم سخت بودن پذیرش این شروط برای اوکراین، کی‌یف باید هر چه سریع‌تر طرح ایالات متحده را بپذیرد تا جنگ در اسرع وقت پایان یابد. به باور آن‌ها، در صورت ادامه جنگ، کی‌یف نه تنها تلفات بیشتری را متحمل خواهد شد بلکه مناطق بسیار بیشتری را در مقایسه با آنچه در میز مذاکره به روس‌ها تحویل می‌دهد، از دست خواهد داد.

این طرح طی همکاری مشترک استیو ویتکاف، فرستاده ویژه رئیس‌جمهور آمریکا، جرد کوشر، داماد ترامپ و مارکو روبریو وزیر امور خارجه آماده شده و به نوشته اکسیوس، ویتکاف برای نهایی کردن آن با کیریل دمیتریف، فرستاده ویژه رئیس‌جمهور روسیه مشورت کرده است. این وب‌سایت مدعی شده که آمریکایی‌ها پس از دیدار و مشورت با دمیتریف، محتویات طرح را با رستم عمروف، مشاور امنیت ملی رئیس‌جمهور اوکراین نیز به اشتراک گذاشته و پس از آن دنیل دریسکال راهی اوکراین شده تا طرح را به صورت مکتوب به ولودیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین ارائه کند.

بر اساس گزارش نشریه هیل، وجود طرح صلح ۲۸ ماده‌ای از بسیاری از اعضای مجلس نمایندگان و سنای آمریکا بنهان نگه داشته شده بود و بسیاری از نمایندگان در روزهای اخیر از طریق رسانه‌ها از جزئیات طرح آگاه شده‌اند.

متحدان اروپایی اوکراین از عدم دخیل بودن در تهیه و تدوین طرح ناراضی هستند و تأکید کرده‌اند هر طرحی که خواستار «تسلیم کامل» اوکراین باشد، غیرقابل قبول است.

از جزئیات طرح چه می‌دانیم؟

نخستین بحث مطرح‌شده در طرح صلح ۲۸ ماده‌ای، تأیید حاکمیت ملی اوکراین و وعده اعطای تضمین امنیتی معتبر به این کشور از سوی ایالات متحده است. با این حال، جزئیاتی درباره تضمین امنیتی، کیفیت این تضمین و مکانیسم عمل آن‌ها مطرح نشده که خود می‌تواند یک نگرانی بزرگ برای اوکراینی‌ها و دلیل مهمی برای پذیرفتن طرح باشد.

جنگ اوکراین

دوراهی تسلیم

بررسی اظهارات اخیر ولودیمیر زلنسکی رئیس

شاترستاک: جنگ

پس از اجرایی شدن توافق، انتخابات جدید برگزار کند. دوره ریاست‌جمهوری ولودیمیر زلنسکی در مه ۲۰۲۴ به پایان رسیده و از آن زمان زلنسکی با تصویب پارلمان و به دلیل شرایط اضطراری در دوره جنگ و عدم امکان مشارکت بخش زیادی از اوکراینی‌ها در مناطق اشغال‌شده در انتخابات، به عنوان رئیس‌جمهور به کار خود ادامه می‌دهد.

در طرح پیشنهادی آمریکایی‌ها پیش‌بینی شده است که نظارت بر اجرای توافق بر عهده شورای صلح به ریاست دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا باشد.

انتخاب سخت کی‌یف

واکنش اولیه مقام‌های اوکراینی محتاطانه بود. ولودیمیر زلنسکی در ابتدا از همکاری با آمریکایی‌ها بر روی طرح خبر داد تا به گفته او طرح در برگرنده نظرات اوکراینی‌ها هم باشد اما صحبت‌های روز جمعه رئیس‌جمهور اوکراین نشان داد که از نظر او و همکارانش این طرح چیزی جز تسلیم کامل در برابر خواسته‌های روسیه نیست.

زلنسکی عصر روز جمعه در ویدئویی خطاب به مردم اوکراین گفت که اوکراین در آستانه مواجهه با یکی از سخت‌ترین لحظات در تاریخ خود قرار دارد: «اوکراین ممکن است به‌زودی در برابر انتخابی بسیار دشوار قرار گیرد؛ انتخاب میان اینکه یا عزت خود را قربانی کند یا یکی از مهم‌ترین شرکایش را از دست بدهد. یا آن ۲۸ مورد دشوار را بپذیرد و یا سخت‌ترین زمستان و تبعات آن را تحمل کند.»

رئیس‌جمهور اوکراین افزود: «ما در فوریه ۲۰۲۲ به اوکراین خیانت نکردیم. این بار نیز ما به اوکراین خیانت نمی‌کنیم.» زلنسکی در ادامه صحبت‌هایش تأکید کرد که اجازه نمی‌دهد روس‌ها بتوانند اوکراین را به مخالفت با صلح متهم کنند و او تلاش خواهد کرد تا با ارائه پیشنهادات جدید، پاسخ‌های اقناعی و یافتن راه‌های جایگزین، پاسخی مناسب به طرح آمریکا ارائه کند.

ایالات متحده ضرب‌الاجلی یک‌هفته‌ای برای کی‌یف تعیین کرده تا طرح پیشنهادی واشنگتن را بپذیرد. دونالد ترامپ، روز پنجشنبه ۲۰ نوامبر به رادیو فاکس نیوز گفت که «فکر می‌کنم تا پنجشنبه هفته آینده فرصت مناسبی برای اوکراین وجود داشته باشد که این طرح را بپذیرد.»

رئیس‌جمهور آمریکا روز جمعه نیز زمانی که در کاخ سفید

در این طرح آمریکایی، آورده شده که تعداد نیروهای نظامی ارتش اوکراین باید به کمتر از ۶۰۰ هزار نفر محدود شود. این در حالی است که اوکراین در حال حاضر بین ۸۰۰ تا ۸۵۰ هزار نفر پرسنل نظامی دارد و با چالش‌های زیادی در تأمین نیروی انسانی کافی و آموزش‌دیده برای دفاع در برابر حملات روسیه دست و پنجه نرم می‌کند.

در بندهای هفت و هشت طرح پیشنهادی آمریکا آمده است که اوکراین باید قانون اساسی خود را تغییر دهد و در قانون اساسی اعلام کند که به ناتو نخواهد پیوست. همچنین نیروهای ناتو برای همیشه از استقرار در اوکراین منع می‌شوند. در مقابل اوکراینی‌ها اجازه می‌یابند که مسیر عضویت در اتحادیه اروپا را دنبال کنند. از طرفی اوکراین باید متعهد شود که برای همیشه یک کشور غیرهسته‌ای باقی خواهد ماند و به سوی تولید بمب اتم نخواهد رفت.

امتیازات سیاسی زیادی هم در این طرح برای ارائه به روسیه وجود دارد. آمریکا تعهد می‌کند که ادغام دوباره اقتصاد روسیه در اقتصاد جهانی را تضمین کند و گفت‌وگوهایی را با مسکو برای رفع تحریم‌ها کلید بزند. همچنین از روسیه دعوت خواهد شد تا یک بار دیگر به «گروه هشت» بپیوندد. «گروه هشت» در سال ۲۰۱۴ و پس از کنار گذاشته شدن روسیه از این گروه به دلیل اشغال شبه‌جزیره کریمه، به گروه هفت تبدیل شده بود.

در زمینه اختلافات سرزمینی نیز طرح آمریکا سوگیری قابل توجهی به سوی روسیه دارد؛ کریمه، لوهانسک و دونتسک به صورت دوقلانو به عنوان خاک روسیه شناخته خواهند شد و مرز در دو استان زاپروژیا و خرسون خطوط مقدم فعلی خواهد بود. در مقابل این امتیازات، روسیه می‌پذیرد که نیروهایش را از هر منطقه‌ای خارج از ۱۵ استان مورد اشاره عقب بکشد و ادعایی درباره سایر مناطق اوکراین نداشته باشد.

بر مبنای طرح ارائه‌شده از سوی کاخ سفید، نیروهای اوکراینی، مناطقی از استان دونتسک را که هنوز در اختیار اوکراین است تخلیه خواهند کرد و این مناطق به عنوان ایالات متحده‌ای خنثی و حائل شناخته خواهند شد. با این حال، از نظر رسمی این مناطق به عنوان خاک روسیه در نظر گرفته می‌شوند و روسیه صرفاً متعهد می‌شود که نیروهای نظامی خود را به این مناطق غیرنظامی اعزام نکند.

از جمله موارد مهم و تأثیرگذار دیگر در طرح ارائه‌شده از سوی آمریکا این است که اوکراین ملزم می‌شود تا ۱۰۰ روز